

Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam 2010

Giáo sư Michael E. Porter
Trường Kinh doanh Harvard

Lễ công bố Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam
Hà Nội, Việt Nam
30 tháng 11 năm 2010

Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam

Mục tiêu

- Cung cấp cho các nhà hoạch định chính sách và các bên có quan tâm những **đánh giá** toàn diện về năng lực cạnh tranh Việt Nam **dựa trên số liệu** khách quan, sử dụng phương pháp luận đã được kiểm chứng trên thế giới
- Đề xuất một bộ **khuyến nghị chính sách** dựa trên các luận cứ và số liệu khoa học, rõ ràng
- Thu hút và kết nối những người ra quyết định trong các lĩnh vực và cơ quan khác nhau tham gia **đối thoại** chính sách về năng lực cạnh tranh của Việt Nam trong tương lai

Đối tác

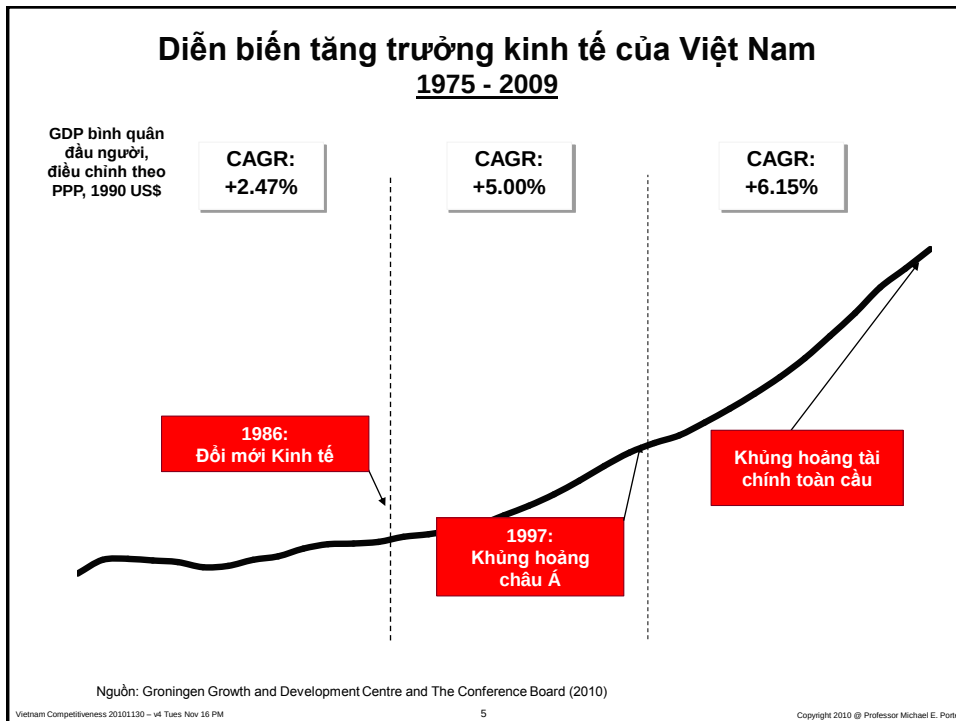

Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam 2010

- Các kết quả kinh tế và mô hình phát triển của Việt Nam
- Đánh giá năng lực cạnh tranh Việt Nam
- Một chiến lược nâng cao năng lực cạnh tranh cho Việt Nam

Vị thế của Việt Nam tại thời điểm năm 2010

- **Tăng trưởng** ấn tượng trong hai thập kỷ qua
- Tỷ lệ **nghèo giảm đi** trên diện rộng
- **Hồi phục nhanh** sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu

Vị thế của Việt Nam tại thời điểm năm 2010

- **Tăng trưởng** ấn tượng trong hai thập kỷ qua
- Tỷ lệ **nghèo giảm đi** trên diện rộng
- **Hồi phục nhanh** sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu

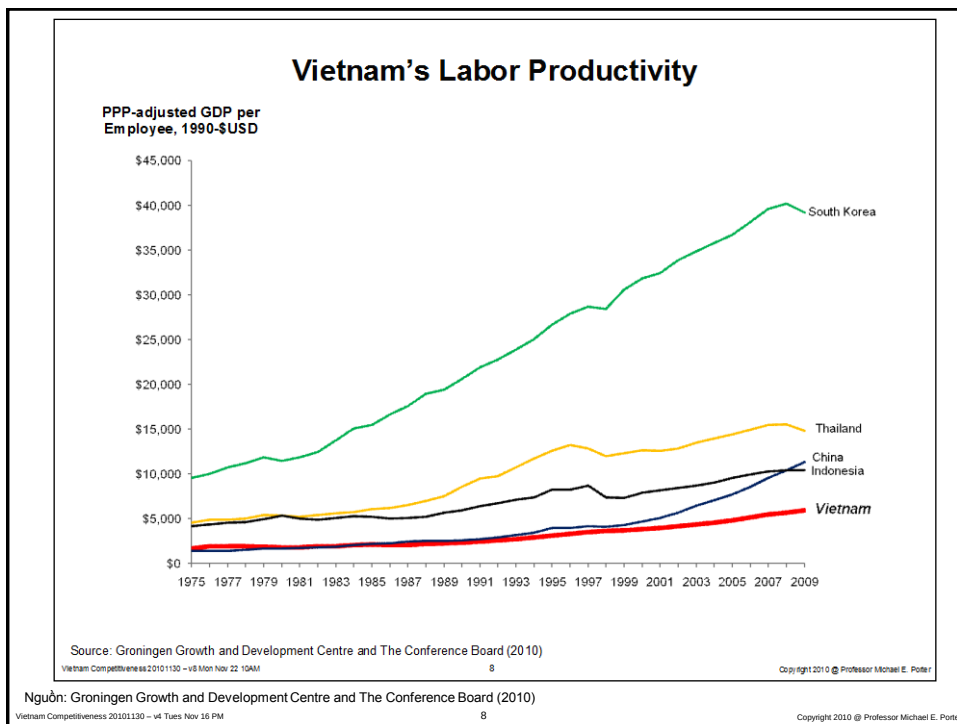
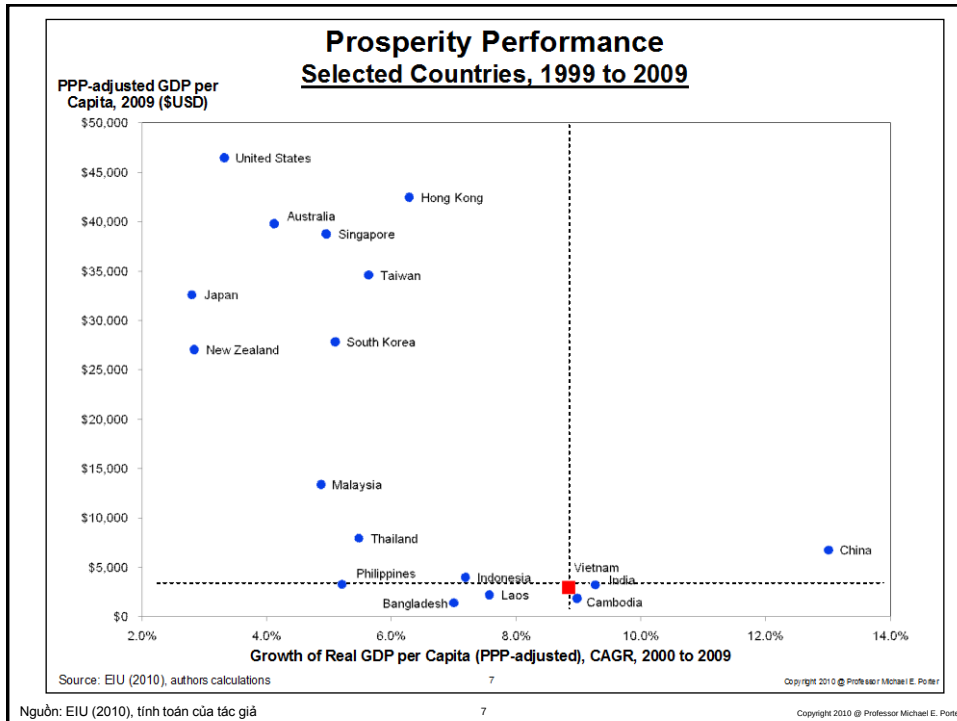
TUY NHIÊN

- Mức độ thịnh vượng và năng suất còn **thấp**
- Những quan ngại về **tính bền vững của mô hình phát triển hiện nay** ngày càng tăng

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

6

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

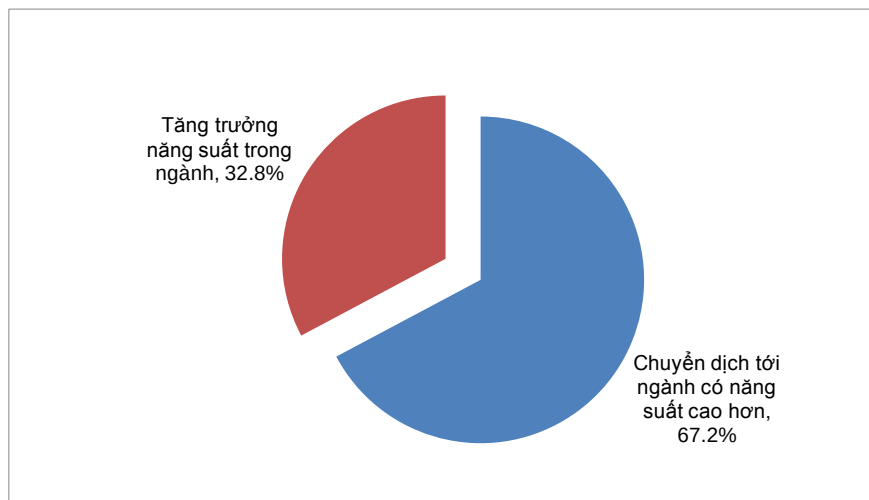

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

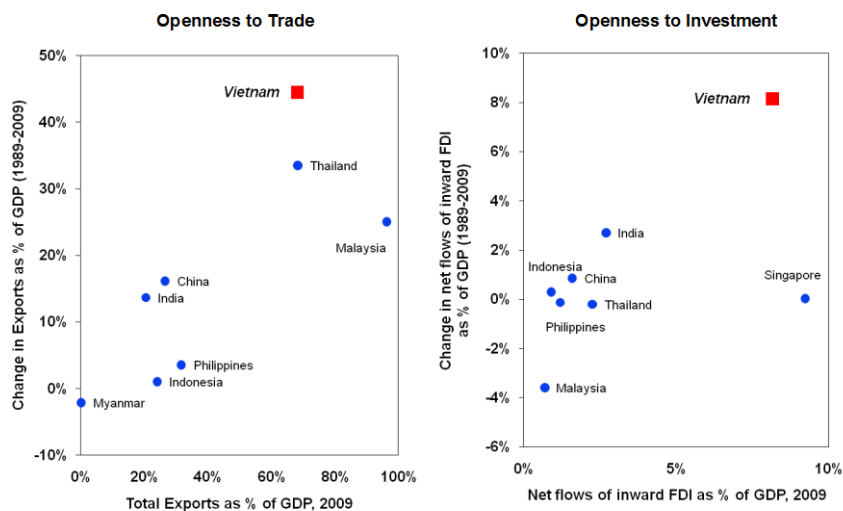
- **Chuyển dịch cơ cấu** của Việt Nam dưới tác động của sự **hội nhập vào nền kinh tế toàn cầu** là động lực chính dẫn dắt tăng trưởng
- **Các nhà đầu tư nước ngoài** đã kết hợp vốn của mình với lao động Việt Nam và đầu vào nhập khẩu để phục vụ cho thị trường toàn cầu, và phần phục vụ cho thị trường trong nước cũng ngày càng tăng

Mô hình tăng trưởng hiện nay của Việt Nam

Cấu thành tăng trưởng năng suất của Việt Nam, 2000 - 2008

Drivers of Structural Change: Economic Openness

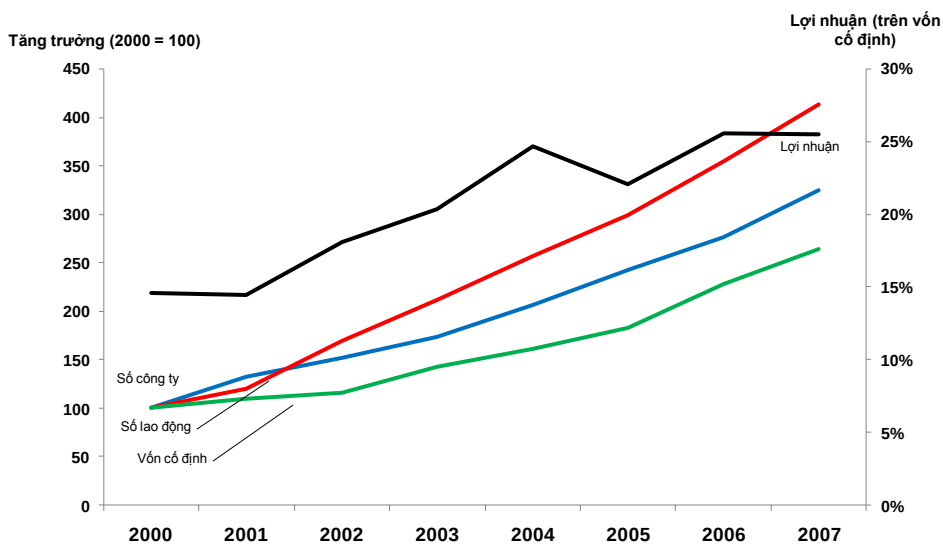
Vietnam Competitiveness 2010:1130 - v4 Tues Nov 16 PM

11

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Tăng trưởng của Khu vực FDI

Nguồn: Số liệu từ Tổng cục Thống kê Việt Nam

Vietnam Competitiveness 2010:1130 - v4 Tues Nov 16 PM

12

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mô hình tăng trưởng hiện nay của Việt Nam

- Chuyển dịch cơ cấu của Việt Nam chủ yếu do tác động của **hội nhập nền kinh tế trong nước với kinh tế toàn cầu**
- **Các nhà đầu tư nước ngoài** đã kết hợp vốn của mình với lao động Việt Nam và đầu vào nhập khẩu để phục vụ cho thị trường toàn cầu, và phần phục vụ cho thị trường trong nước cũng ngày càng tăng

- Giá trị gia tăng của nền kinh tế, đặc biệt là trong khu vực chế tạo, **còn thấp**
- FDI và xuất khẩu góp phần tạo việc làm, nhưng không giúp tăng nhiều mức độ thịnh vượng của quốc gia ngoài việc tạo công ăn việc làm ở **mức tiền lương tối thiểu** trong khu vực chế tạo
- Không thấy nhiều bằng chứng về **tác dụng tràn của FDI** đối với phần còn lại của nền kinh tế trong việc nâng cao năng suất và trình độ công nghệ

Việt Nam hấp dẫn các nhà ĐTNN chủ yếu do yếu tố **chi phí nhân công thấp**;

- Trong một **môi trường toàn cầu đang thay đổi**, điều này là không đủ để duy trì tăng trưởng bền vững

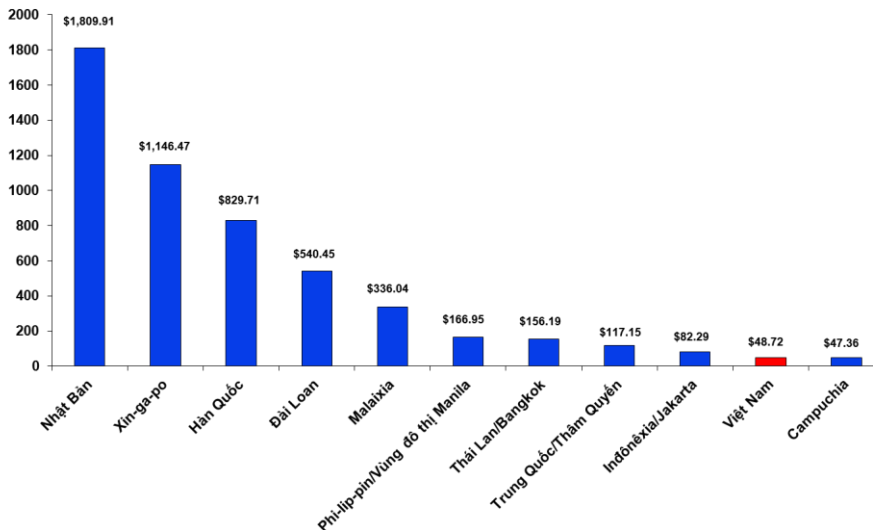
Vietnam Competitiveness 2010/1130 - v4 Tues Nov 16 PM

13

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Tiền lương: Việt Nam so với một số nước

Lương tháng bình
quân (US\$)

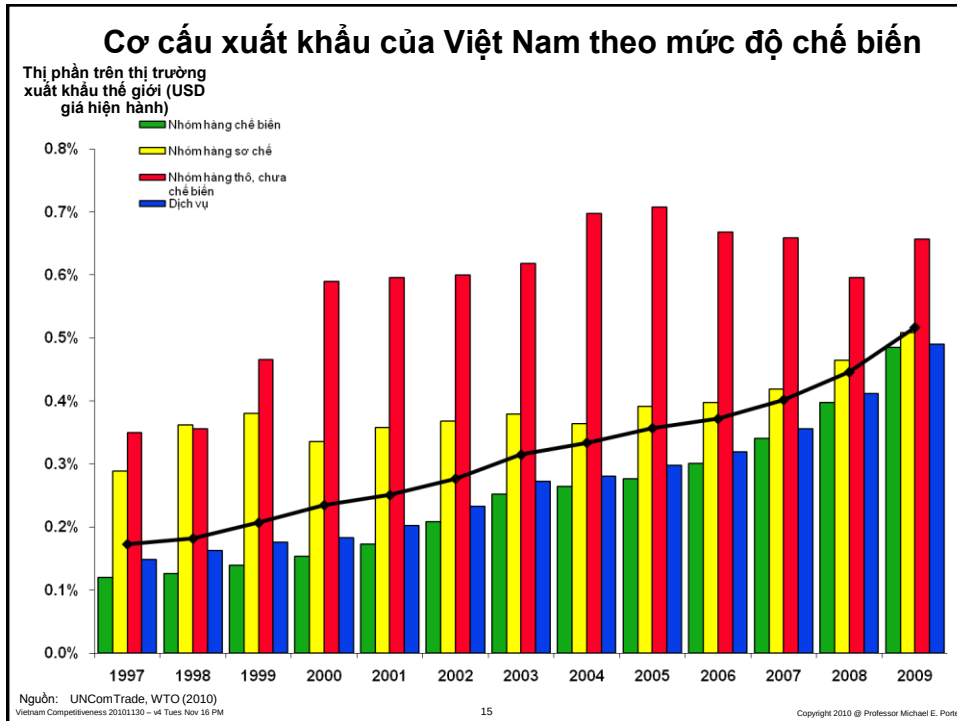

Nguồn: Bộ Lao động và Việc làm Philippines (2010)

Vietnam Competitiveness 2010/1130 - v4 Tues Nov 16 PM

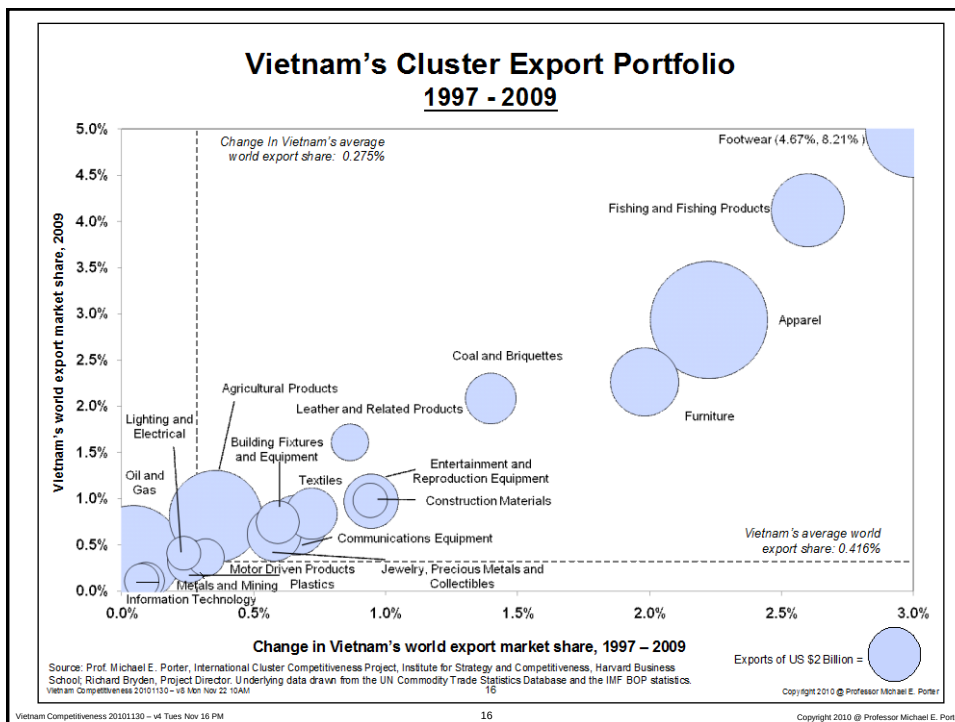
14

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

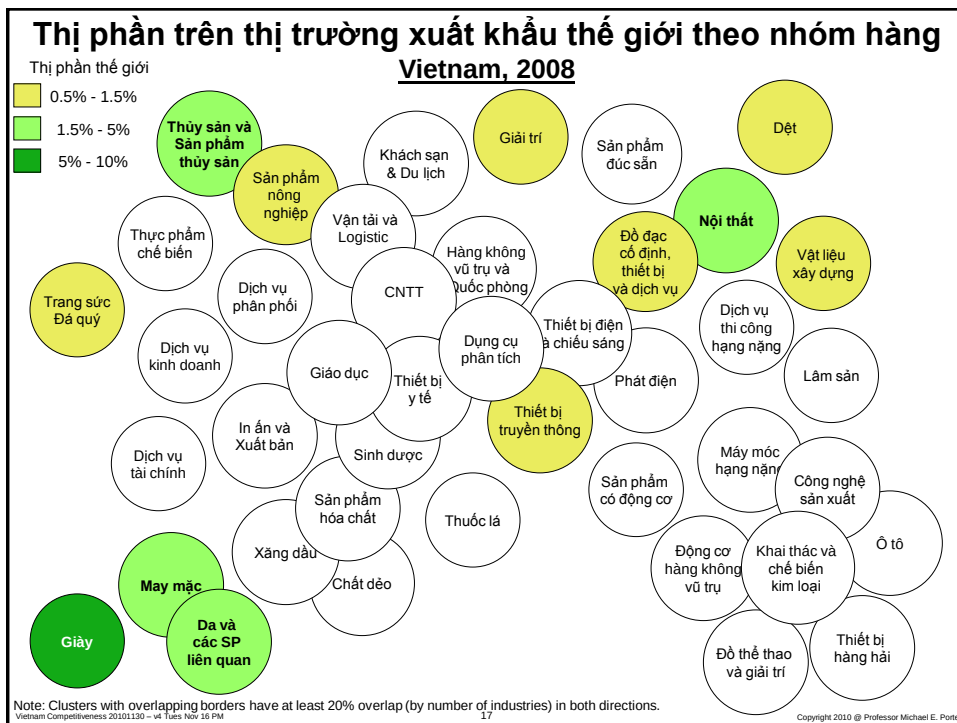
15

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

16

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Môi trường bên ngoài năm 2010

Cơ hội

- Các cơ hội mới trong việc **đáp ứng nhu cầu các thị trường mới nổi**
 - Sự trỗi dậy của châu Á
 - Thị trường những người tiêu dùng có cùng nhu cầu như tại Việt Nam ngày càng gia tăng
- Các cơ hội mới để trở thành **cơ sở sản xuất và cung cấp**
 - Áp lực chi phí lên các công ty đa quốc gia
 - Chiến lược Trung Quốc + 1 của các MNCs

Thách thức

- Những biến động có thể làm **suy giảm nhu cầu**
 - Chủ nghĩa bảo hộ đang trở lại
 - Phát triển quá nóng ở Trung Quốc, trong khi các thị trường khác lại trì trệ
 - Biến đổi khí hậu
- Cạnh tranh có thể làm **giảm sức hấp dẫn của Việt Nam**
 - Cạnh tranh từ các vùng có chi phí thấp hơn
 - Từ hội nhập nội khối ASEAN

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

Những điểm yếu đang nổi lên

- Giá trị gia tăng thấp của khu vực xuất khẩu cùng với nhu cầu nội địa tăng làm gia tăng **thâm hụt thương mại**

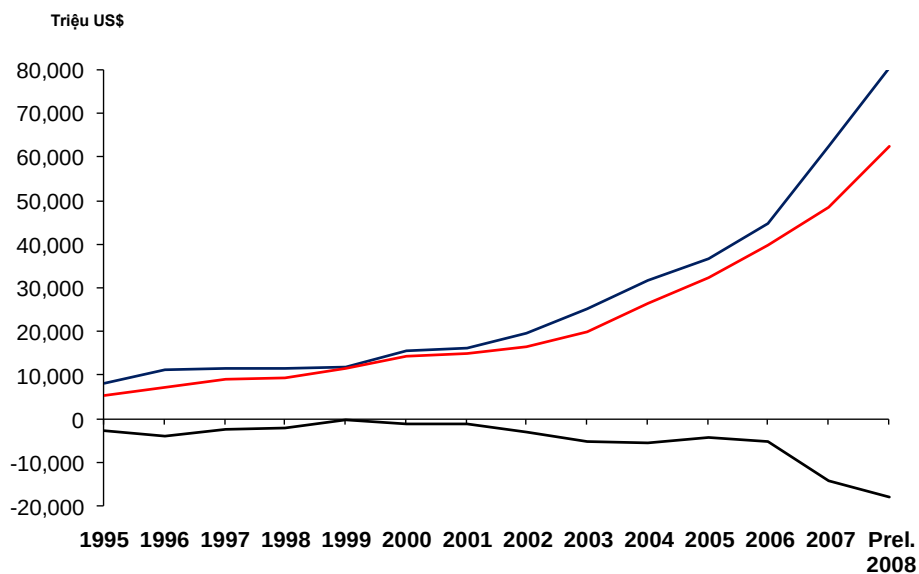
Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

19

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Cán cân thương mại của Việt Nam

1995 – 2008

Nguồn: Số liệu từ Tổng cục Thống kê Việt Nam
Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

20

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

Những điểm yếu đang nổi lên

- Giá trị gia tăng thấp của khu vực xuất khẩu cùng với nhu cầu nội địa tăng làm gia tăng **thâm hụt thương mại**
- **Sự lên giá thực của tiền Đồng** góp phần thêm vào mất cân bằng cán cân thương mại

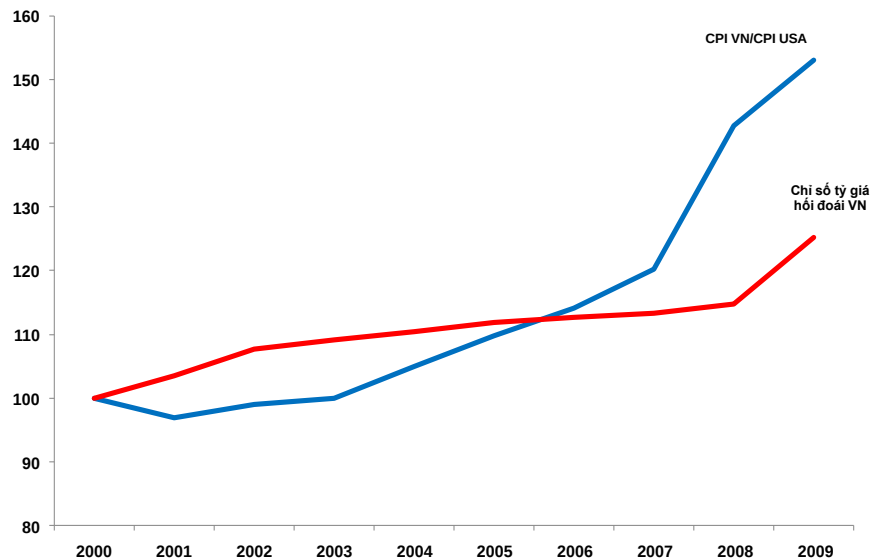
Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

21

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Định giá đồng tiền của Việt Nam

Chỉ số (2000 = 100)

Nguồn: Số liệu 2000-2008 – WDI; 2009 – EIU

22

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

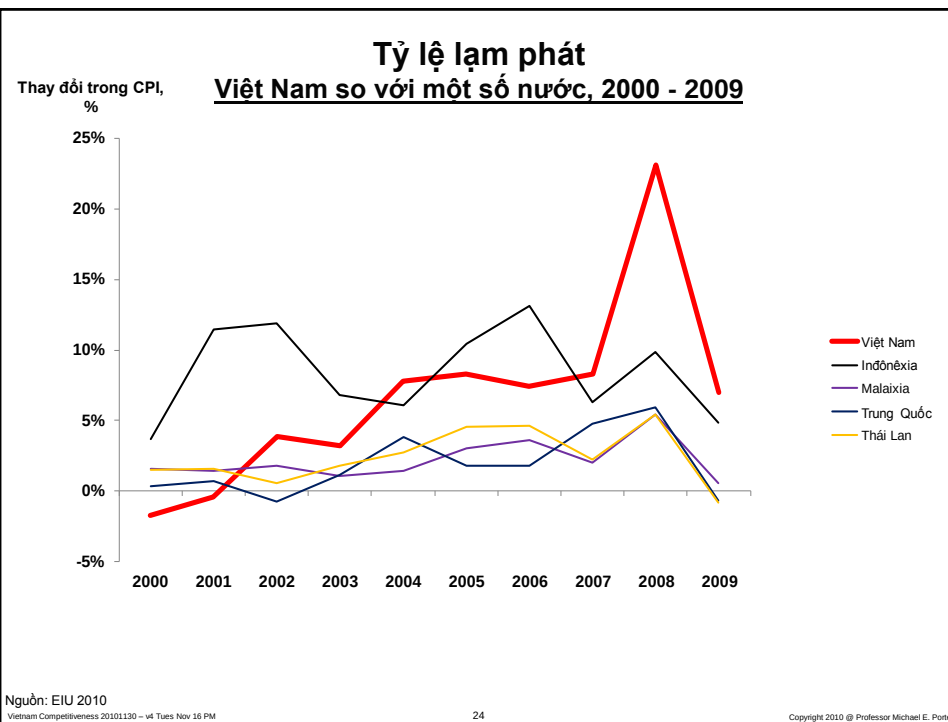
Những điểm yếu đang nổi lên

- Giá trị gia tăng thấp của khu vực xuất khẩu cùng với nhu cầu nội địa tăng làm gia tăng **thâm hụt thương mại**
- **Sự lên giá thực của tiền Đồng** góp phần thêm vào mất cân bằng cán cân thương mại
- Các **dòng vốn lớn đổ vào** làm kích thích tăng cầu nội địa và lạm phát
- **Chính sách tiền tệ và tài khoá nới lỏng** càng gây thêm áp lực lạm phát

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

23

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

24

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

Những điểm yếu đang nổi lên

- Giá trị gia tăng thấp của khu vực xuất khẩu cùng với nhu cầu nội địa tăng làm gia tăng **thâm hụt thương mại**
- **Sự lên giá thực của tiền Đồng** góp phần thêm vào mất cân bằng cán cân thương mại
- Các **dòng vốn lớn đổ vào** làm kích thích tăng cầu nội địa và lạm phát
- **Chính sách tiền tệ và tài khoá nới lỏng** càng gây thêm áp lực lạm phát
- **Tỷ lệ tăng trưởng GDP so với đầu tư ngày càng giảm** làm tăng sự **phụ thuộc vào các dòng vốn bên ngoài** để duy trì tăng trưởng
- Tăng trưởng nhu cầu đang vượt quá **năng lực vi mô của nền kinh tế** về mặt kỹ năng lao động và hạ tầng kỹ thuật

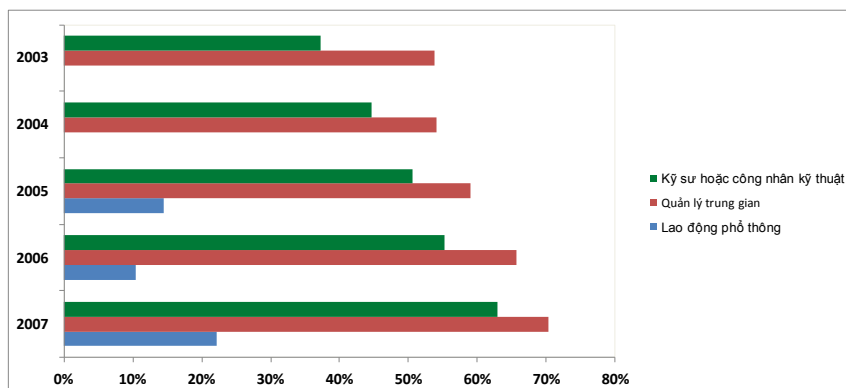
Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

25

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Khó khăn trong tuyển dụng lao động

Tỷ lệ phần trăm các công ty gặp khó khăn trong tuyển dụng lao động

Nguồn: Junichi Mori, Nguyen Thi Xuan Thuy, and Pham Truong Hoang (2009) – data drawn from Japanese-Affiliated Manufacturers in Asia, JETRO. Note: Surveys in 2003-2004 did not include questions about recruitment of general workers

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

26

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mô hình phát triển hiện nay của Việt Nam

Những điểm yếu

- Giá trị gia tăng thấp của khu vực xuất khẩu cùng với nhu cầu nội địa tăng làm gia tăng **thâm hụt thương mại**
- **Sự lên giá thực của tiền Đồng** góp phần thêm vào mất cân bằng cán cân thương mại
- Các **dòng vốn lớn đổ vào** làm kích thích tăng cầu nội địa và lạm phát
- **Chính sách tiền tệ và tài khoá nới lỏng** càng gây thêm áp lực lạm phát
- **Tỷ lệ tăng trưởng GDP so với đầu tư ngày càng giảm** làm tăng sự **phụ thuộc vào các dòng vốn bên ngoài** để duy trì tăng trưởng
- Tăng trưởng nhu cầu đang vượt quá **năng lực vi mô của nền kinh tế** về mặt kỹ năng lao động và hạ tầng kỹ thuật
- **Khoảng cách** giữa vốn FDI công bố và vốn thực hiện ngày càng tăng

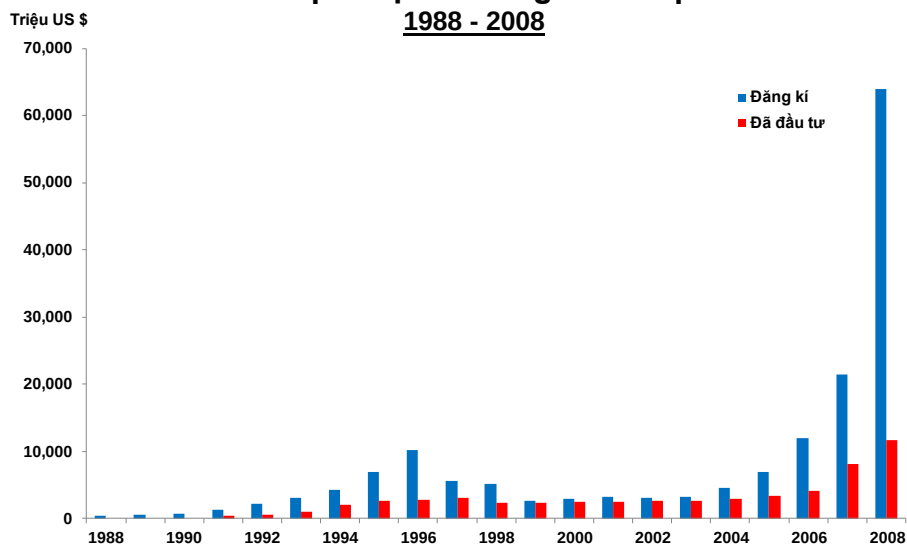
Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

27

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Đầu tư trực tiếp nước ngoài ở Việt Nam

1988 - 2008

Nguồn: Tổng cục Thống kê Việt Nam

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

28

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam 2010

- Các kết quả kinh tế và mô hình phát triển của Việt Nam
- **Đánh giá năng lực cạnh tranh Việt Nam**
- Một chiến lược nâng cao năng lực cạnh tranh cho Việt Nam

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

29

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Các yếu tố nền tảng của Năng lực cạnh tranh

- Năng lực cạnh tranh kinh tế vĩ mô tạo ra tiềm năng để đạt mức năng suất cao, nhưng chỉ riêng các yếu tố vĩ mô thì **chưa đủ**
- Năng suất cuối cùng sẽ phụ thuộc vào **năng lực vi mô** của nền kinh tế và **độ tinh vi của cạnh tranh trong nước**

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

30

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Năng lực cạnh tranh kinh tế vĩ mô

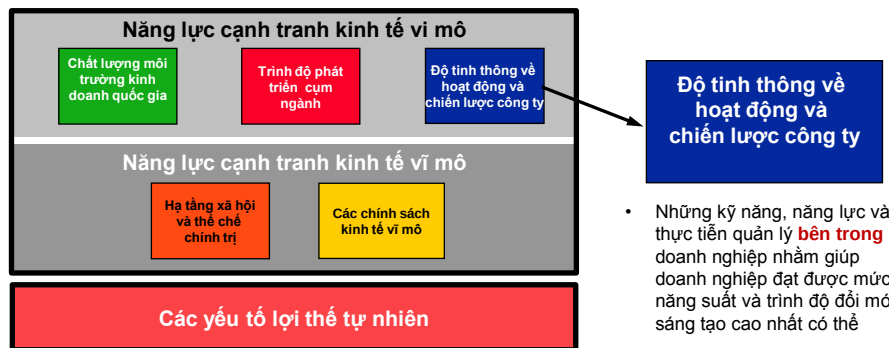
Hạ tầng xã hội và Thế chế chính trị

- **Phát triển con người**
 - Giáo dục cơ bản
 - Hệ thống y tế
- **Thế chế chính trị**
 - Tự do chính trị
 - Tiếng nói và trách nhiệm giải trình
 - Ổn định chính trị
 - Hiệu lực của chính phủ
 - Phản cấp trong hoạch định chính sách kinh tế
- **Pháp quyền**
 - An ninh xã hội
 - Sự độc lập của hệ thống tư pháp
 - Hiệu quả của khung pháp luật
 - Chi phí do tham nhũng gây ra cho DN
 - Các quyền dân sự

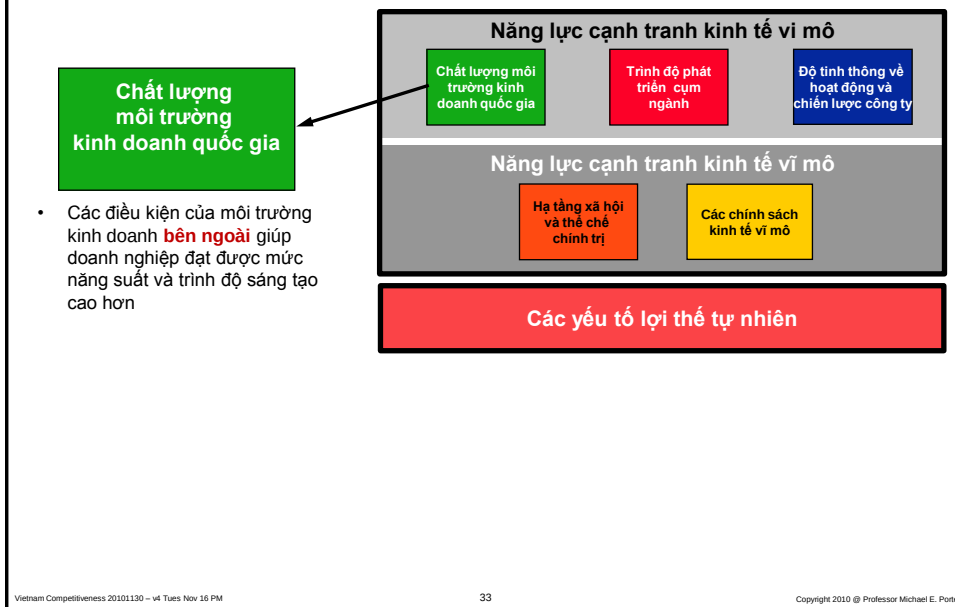
Chính sách kinh tế vĩ mô

- **Chính sách tài khoá**
 - Thặng dư và thâm hụt ngân sách
 - Nợ công
- **Chính sách tiền tệ**
 - Lạm phát

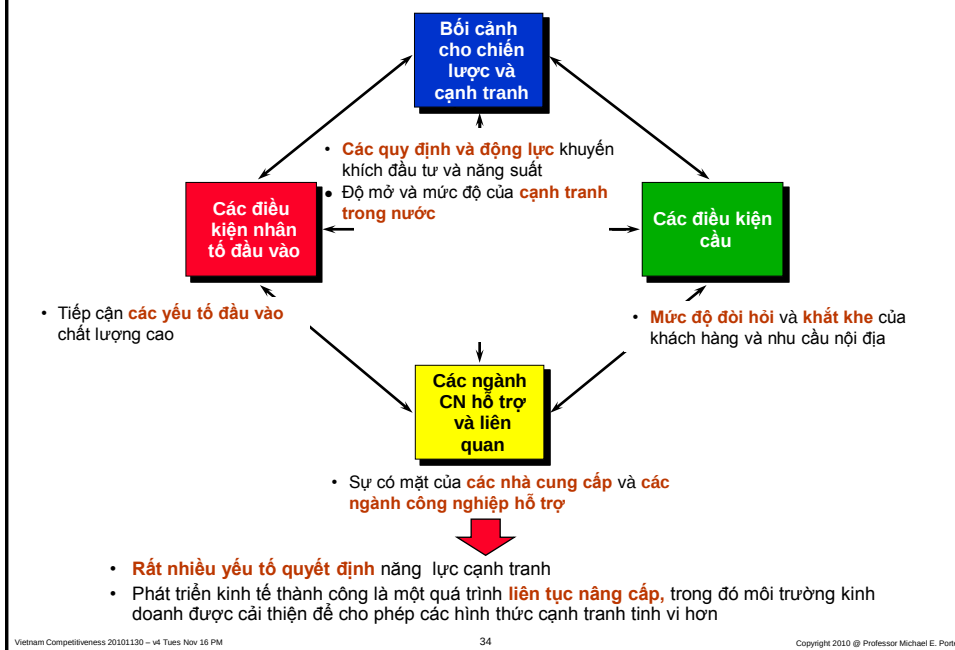
Các yếu tố nền tảng của Năng lực cạnh tranh

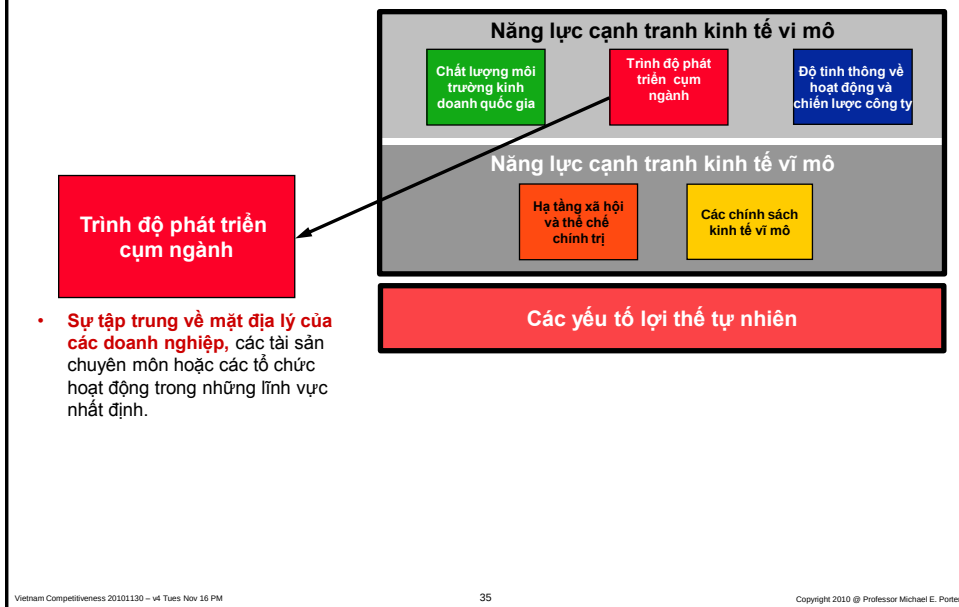
Các yếu tố nền tảng của Năng lực cạnh tranh

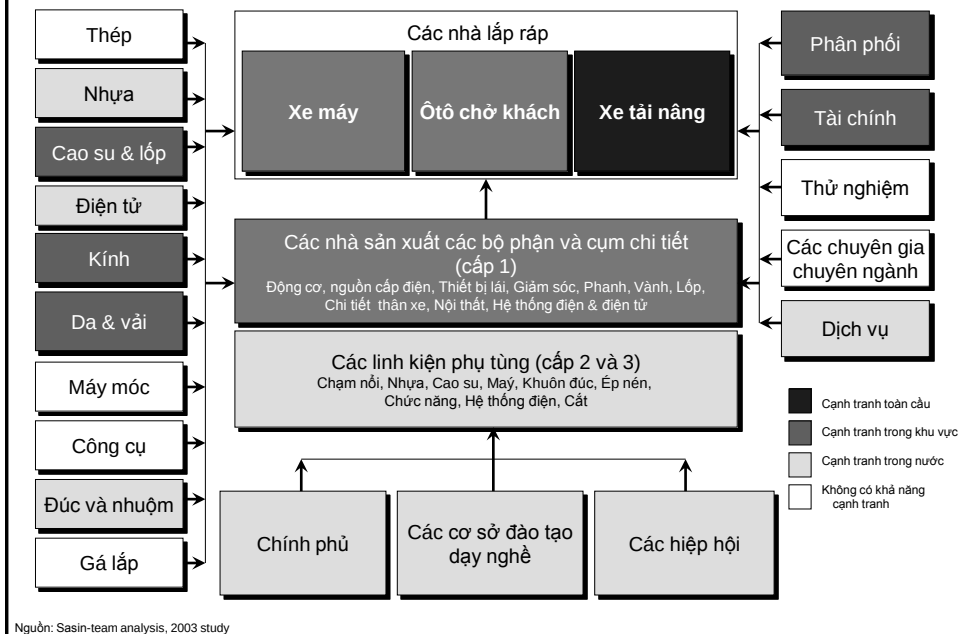
Chất lượng của Môi trường Kinh doanh Quốc gia

Các yếu tố nền tảng của Năng lực cạnh tranh

Cụm ngành Ô tô của Thái Lan: Các hoạt động liên quan

Cụm ngành và Năng lực cạnh tranh

- Cụm ngành giúp **tăng năng suất** và **hiệu quả hoạt động**
- Cụm ngành thúc đẩy **đổi mới sáng tạo**
- Cụm ngành thúc đẩy **thương mại hoá** và **hình thành các doanh nghiệp mới**

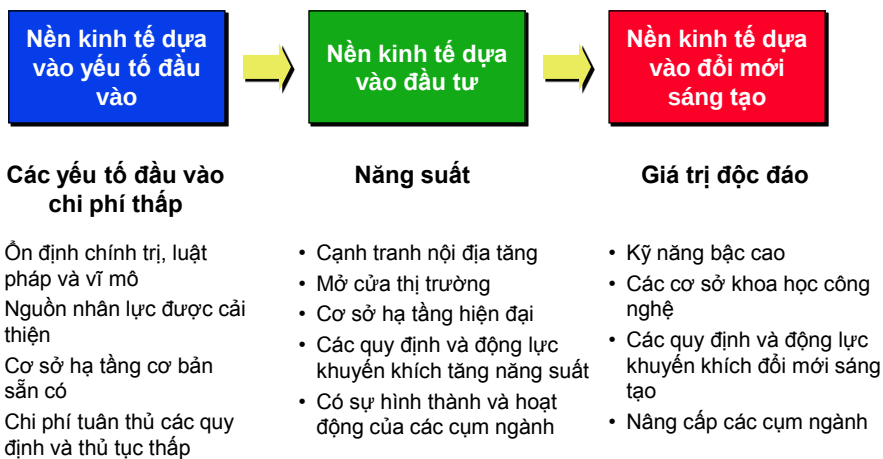
- Cụm ngành phản ánh tác động của **các liên kết và tác động lan toả** giữa các doanh nghiệp và các tổ chức có liên quan trong cạnh tranh

Vietnam Competitiveness 2010/1130 – v4 Tues Nov 16 PM

37

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

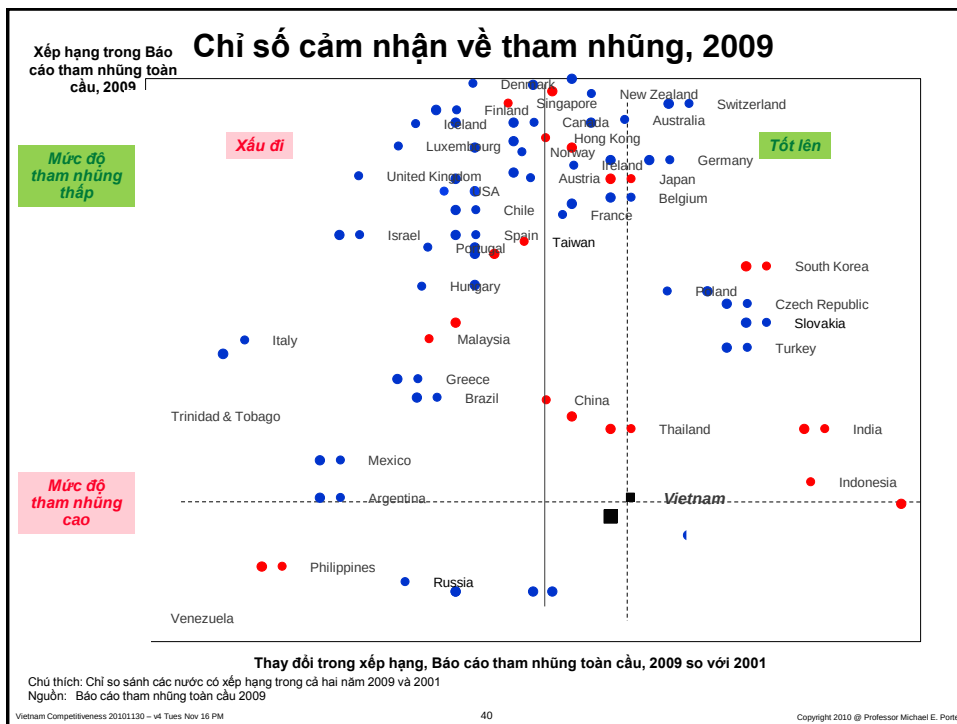
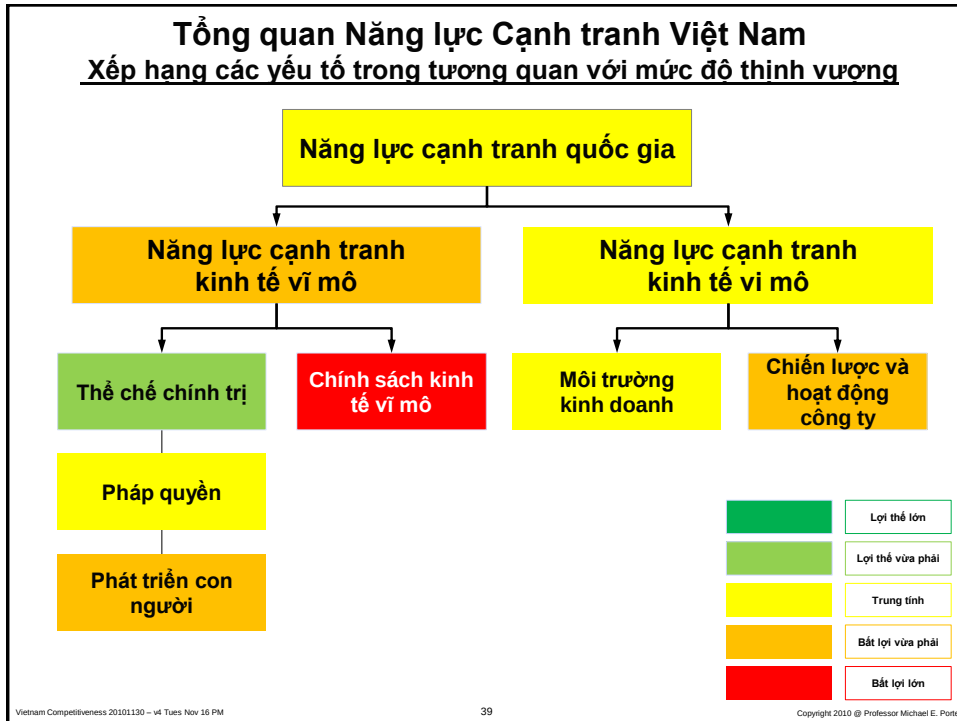
Các giai đoạn phát triển kinh tế của quốc gia Những ưu tiên chính sách khác nhau

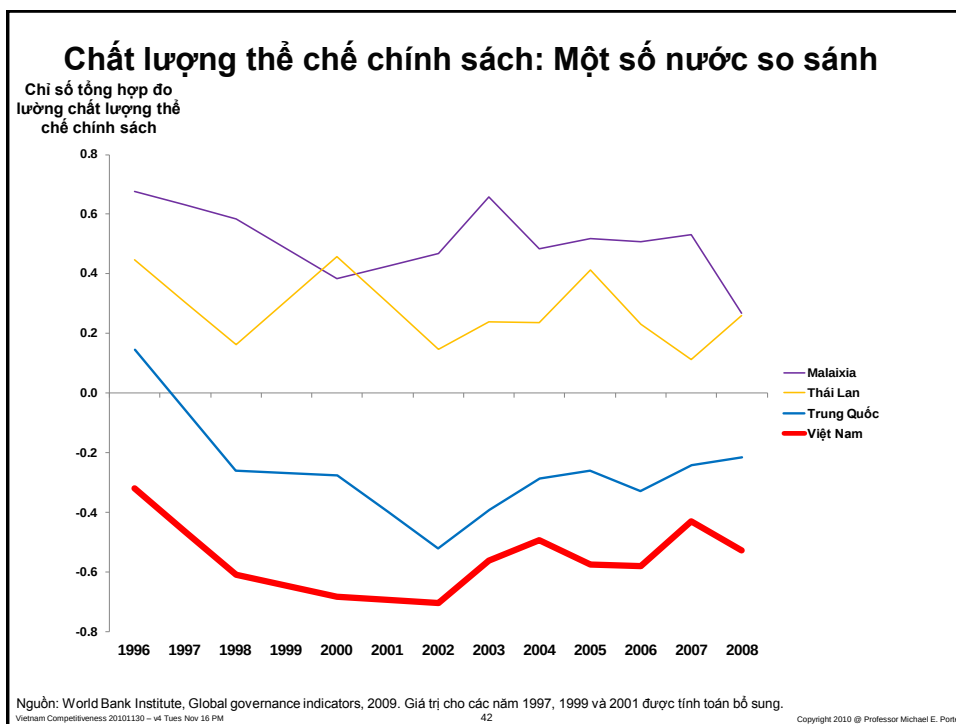
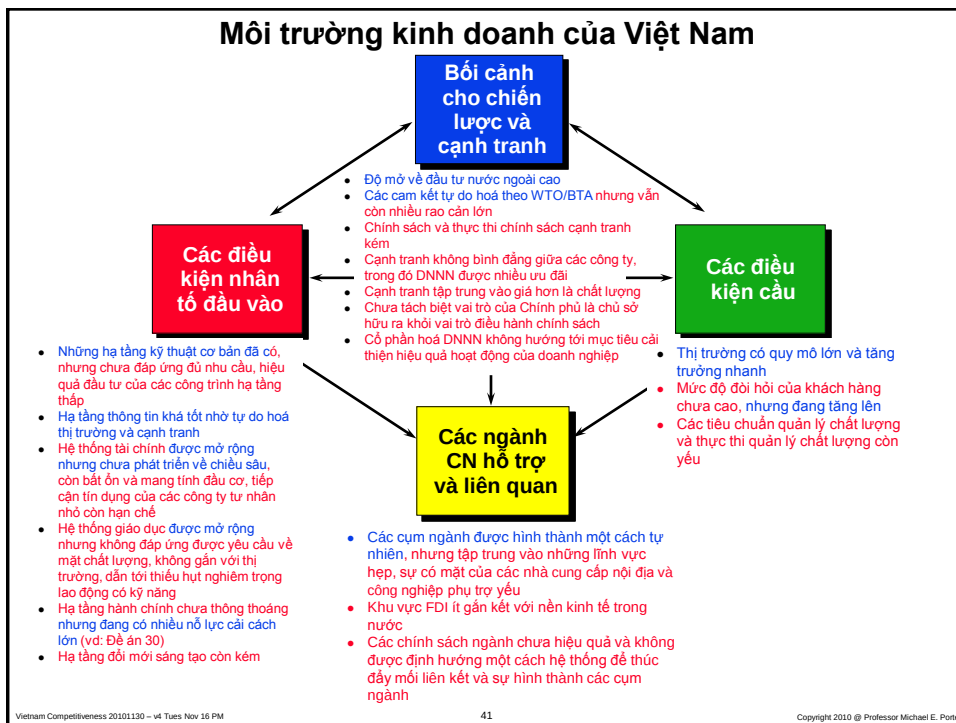

Nguồn: Porter, Michael E., *The Competitive Advantage of Nations*, Macmillan Press, 1990

38

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Mức độ tinh thông của các doanh nghiệp Việt Nam

- Mức độ **linh hoạt** và **khả năng nắm bắt** các cơ hội thị trường cao
- Chiến lược công ty còn mang tính **ngắn hạn, thời cơ**
- Cạnh tranh chủ yếu dựa trên **chi phí**, không phải trên chất lượng
- Mức độ **tinh thông trong hoạt động công ty** thấp
- Các doanh nghiệp nhà nước lớn hoạt động theo mô hình tập đoàn nhưng **thiếu sự gắn kết và hỗ trợ**
- **Khoảng cách lớn về hiệu quả hoạt động và năng suất** giữa khu vực DNNN, doanh nghiệp tư nhân trong nước và DN nước ngoài

Năng lực cạnh tranh Việt Nam năm 2010

- Năng lực cạnh tranh chủ yếu của Việt Nam hiện nay đều dựa trên **những lợi thế tự nhiên được thừa hưởng**, đặc biệt là vị trí địa lý và đặc điểm dân số
- Chính phủ đã giúp các lợi thế tự nhiên này **được bộc lộ và phát huy** thông qua việc mở cửa thị trường và đầu tư vào cơ sở hạ tầng cơ bản
- Tuy nhiên, Chính phủ **chưa** tạo dựng được các **lợi thế mới, đặc trưng**
- Các nỗ lực của Chính phủ nhằm đáp ứng những nhu cầu về hạ tầng và thể chế của một nền kinh tế đang tăng trưởng đang bị kìm lại bởi những hạn chế của một **phương thức điều hành truyền thống**, thiên về kiểm soát
- Mặc dù mô hình phát triển này đã đem lại thành công trong quá khứ, nhưng những dấu hiệu về **sự thiếu bền vững** của nó ngày càng rõ

- Việt Nam cần có **một chiến lược** nhằm xây dựng một mô hình phát triển mới, dựa trên những lợi thế cạnh tranh đặc biệt để duy trì tăng trưởng bền vững trong một môi trường toàn cầu luôn thay đổi

Báo cáo Năng lực Cạnh tranh Việt Nam 2010

- Các kết quả kinh tế và mô hình phát triển của Việt Nam
- Đánh giá năng lực cạnh tranh Việt Nam
- **Một chiến lược nâng cao năng lực cạnh tranh cho Việt Nam**

Hướng tới một Chiến lược mới: Ba nguyên tắc chỉ đạo

Định hướng mới đặt **năng lực cạnh tranh** ở vị trí trung tâm

- Từ việc tập trung vào các lực đẩy vĩ mô để chuyển dịch cơ cấu sang nâng cấp các nền tảng kinh tế vĩ mô và vi mô để tăng năng suất

Sự hiện diện hài hoà của **các thành phần kinh tế**

- Từ chỗ khu vực DNNN và FDI giữ vai trò chi phối sang sự kết hợp do thị trường điều chỉnh giữa doanh nghiệp tư nhân trong nước, FDI và các DNNN được cải cách

Vai trò mới của **Chính phủ** trong nền kinh tế

- Vai trò của Chính phủ từ kiểm soát một nền kinh tế đang chuyển đổi sang xây dựng lợi thế cạnh tranh cho một nền kinh tế thị trường

Nâng cao Năng lực Cạnh tranh Việt Nam

Các ưu tiên chính sách chiến lược

Giải quyết những thách thức đang nổi lên

Chuẩn bị cho giai đoạn phát triển tiếp theo

Điều chỉnh những mất cân bằng kinh tế vĩ mô ngày càng tăng

Giải quyết những nút tắc cổ chai trong các nhân tố đầu vào quan trọng

Tạo nền tảng cho năng suất cao hơn

Đảm bảo tăng trưởng hiện tại

Tạo điều kiện tăng trưởng tương lai

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

47

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Khắc phục các mất cân đối kinh tế vĩ mô

Những đề xuất chính

- Minh bạch về tình hình tài khoá của Chính phủ và các DNNN
 - Thành lập một **cơ quan trung ương** với chức năng theo dõi và báo cáo về tình hình tài khoá của các cơ quan chính phủ và các DNNN cũng như về tình trạng của nền kinh tế
- Kỷ luật ngân sách
 - Thiết lập một cơ chế thường xuyên để **theo dõi/kiểm toán chi tiêu công**
 - Củng cố chất lượng và hiệu quả của **quản lý nợ công**
- Chính sách tiền tệ nhất quán và có thể dự đoán được
 - **Làm rõ vai trò** của Quốc hội, Chính phủ và Ngân hàng Trung ương trong điều hành chính sách tiền tệ
 - Xác định rõ ràng những **mục tiêu của chính sách tiền tệ**
- Quản lý thị trường tài chính
 - Củng cố năng lực **quản lý giám sát** thị trường tài chính thông qua Ngân hàng Trung ương
- Phối hợp đồng bộ các chính sách kinh tế vĩ mô
 - Củng cố chức năng nhiệm vụ và hoạt động của **Hội đồng Chính sách Tài chính Tiền tệ Quốc gia**

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

48

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Giải quyết các nút thắt vi mô

Những đề xuất chính

- Các nút thắt kinh tế vi mô đang xuất hiện trong lĩnh vực **cơ sở hạ tầng** (giao thông, năng lượng), **kỹ năng lao động**, và **năng lực hành chính**
- Chính phủ đã xác định đây là những lĩnh vực cần **ưu tiên cải cách**
- Tuy nhiên, chính sách hiện nay **chưa hiệu quả**, mặc dù cam kết về nguồn lực khá lớn

Cách tiếp cận mới

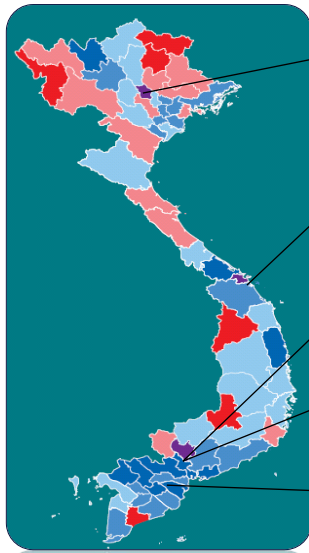
- Nhận diện và xử lý các vấn đề xuất hiện trong các **cụm ngành** tại các địa phương
- Tập trung vào những **nút thắt nghiêm trọng nhất**
- Thành lập một **tổ công tác về cụm ngành** với chức năng và quyền hạn phù hợp để thực hiện các sáng kiến
- Rút kinh nghiệm từ việc giải quyết các vấn đề riêng lẻ để khái quát hóa và nhân rộng thành **các giải pháp ở cấp quốc gia**

Vietnam Competitiveness 2010/1130 - v4 Tues Nov 16 PM

49

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Một số sáng kiến cụm ngành thí điểm

Cụm ngành điện tử và cơ khí ở Hà Nội và các tỉnh lân cận: **Năng lực các nhà cung cấp trong nước**

Cụm ngành du lịch ở khu vực Miền Trung: **Chiến lược phát triển và các dịch vụ có liên quan**

Cụm ngành dệt may ở khu vực thành phố Hồ Chí Minh và lân cận: **Kỹ năng lao động**

Cụm ngành logistics ở khu vực thành phố Hồ Chí Minh: **Cơ sở hạ tầng**

Cụm ngành chế biến nông sản ở đồng bằng sông Cửu Long: **Nâng cao giá trị gia tăng**

Vietnam Competitiveness 2010/1130 - v4 Tues Nov 16 PM

50

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Tạo dựng nền tảng để nâng cao năng suất

Các kiến nghị cụ thể về Chính sách

- Giáo dục và kỹ năng lao động
 - Xây dựng một **chiến lược phát triển nguồn nhân lực quốc gia** với các nghiên cứu sâu về những loại kỹ năng cần thiết cho tăng trưởng tương lai
 - Cải cách **quản lý nhà nước về giáo dục**
 - Đẩy mạnh **đào tạo dạy nghề**
 - Thành lập **Quỹ Năng suất Quốc gia** nhằm nghiên cứu và hỗ trợ các sáng kiến nâng cao năng suất của cụm ngành
- Cơ sở hạ tầng
 - Xây dựng **một cơ chế lập kế hoạch tập trung** cho việc điều phối, giám sát và đánh giá các dự án phát triển hạ tầng
 - củng cố hệ thống **quản lý đấu thầu công**
 - Xây dựng **các giải pháp tài chính mang tính thị trường** cho đầu tư hạ tầng
 - Giải quyết vấn đề thiếu điện thông qua một **gói giải pháp tổng thể** về đầu tư, quản lý thị trường và giải pháp công nghệ

Tạo dựng nền tảng để nâng cao năng suất

Các kiến nghị cụ thể về Chính sách (tiếp theo)

- Quản trị doanh nghiệp nhà nước (DNNN)
 - Tách biệt **vai trò của Chính phủ** với tư cách là chủ sở hữu với vai trò quản lý điều tiết
 - Xây dựng và thực thi **các tiêu chuẩn quản trị doanh nghiệp hiện đại đối với các DNNN**
 - Đảm bảo **cạnh tranh và kỷ luật thị trường** trong những lĩnh vực mà các DNNN hoạt động
 - Thúc đẩy **quá trình cổ phần hóa** và có chính sách quản lý nguồn vốn thu được từ thoái vốn một cách hiệu quả
- Thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI)
 - Xây dựng một **Chiến lược thu hút FDI** mới cho Việt Nam
 - Nâng cao **năng lực của Cục Đầu tư nước ngoài (FIA)**
 - Triển khai **các dự án hợp tác với MNCs** để phát triển năng lực cho mạng lưới nhà cung cấp nội địa và hình thành các cụm ngành xung quanh các doanh nghiệp FDI làm tiên phong

Tạo dựng nền tảng để nâng cao năng suất

Các kiến nghị cụ thể về Chính sách (tiếp theo)

- Phát triển cụm ngành
 - **Tổ chức lại các chính sách hiện nay để lấy cụm ngành làm trung tâm**, đặc biệt trong các lĩnh vực liên quan tới thu hút đầu tư, phát triển kỹ năng lao động, khu công nghiệp, và phát triển khu vực tư nhân trong nước
 - Tiến hành **dự án lập bản đồ các cụm ngành** nhằm định vị và đánh giá các cụm ngành trên toàn quốc
 - Khuyến khích việc thực hiện các dự án cụm ngành thí điểm thông qua việc thành lập một **Quỹ Sáng kiến Cụm ngành Việt Nam**

Vai trò của Chính phủ trong các sáng kiến cụm ngành

Chính phủ nên

- Hỗ trợ **tất cả** các cụm ngành đã tồn tại và mới nổi
- Tham gia
- Hỗ trợ thu thập và công bố số liệu ở cấp cụm ngành
- Sẵn sàng thực hiện các khuyến nghị

Chính phủ có thể

- Xúc tiến hình thành cụm ngành
- Đồng tài trợ

Chính phủ không nên

- Chỉ lựa chọn những cụm ngành mình thích
- Lựa chọn các công ty mình thích
- Bao cấp hoặc bóp méo cạnh tranh
- Định đoạt các ưu tiên phát triển của cụm ngành

Chính sách ngành kiểu can thiệp so với chính sách cụm ngành

Chính sách ngành kiểu can thiệp

- Tập trung vào một số ngành, lĩnh vực mà dự báo là có **nhu cầu thị trường** hoặc **có công nghệ mới**
- **Can thiệp** vào cạnh tranh (trợ giá, bảo hộ, v.v.)
- Ưu ái các doanh nghiệp **trong nước**
- Đòi hỏi **cam kết tài chính lớn** của chính phủ
- Việc ra quyết định được tập trung ở **cấp quốc gia**
- **Tỷ lệ thất bại** cao, có thể có hiệu quả trong ngắn hạn nhưng tính bền vững không cao

Bóp méo và cản trở cạnh tranh

Chính sách cụm ngành

- Tận dụng tất cả **những tài sản sẵn có, yếu tố lịch sử** và **vị trí địa lý**
- **Tất cả** các cụm ngành đều tốt
- Thúc đẩy cạnh tranh để **nâng cao năng suất và hiệu quả**
- **Không phân biệt** sở hữu
- Đòi hỏi **sự tham gia** lâu dài của tất cả các chủ thể có liên quan
- Khuyến khích các sáng kiến ở **tất cả** các cấp
- Hiệu quả tăng dần theo **thời gian**; có thể có một số thành công ngay lập tức

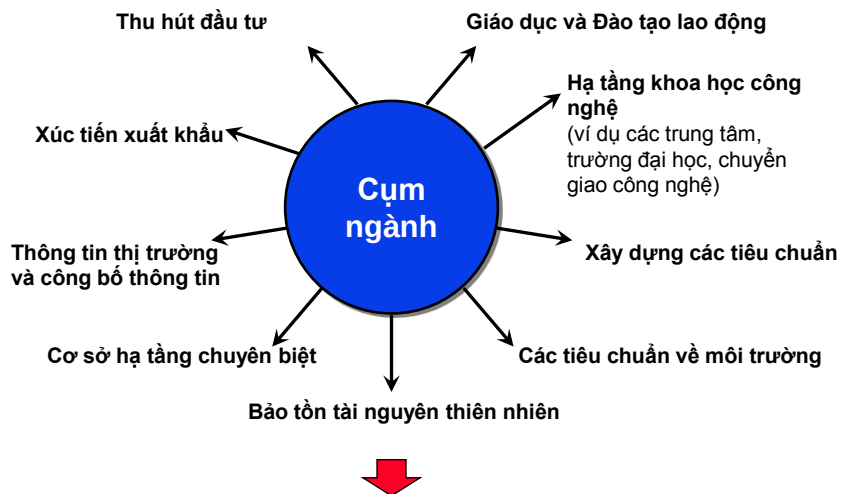
Đẩy mạnh và nâng cấp cạnh tranh

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

55

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Tổ chức lại các chính sách lấy cụm ngành làm trung tâm

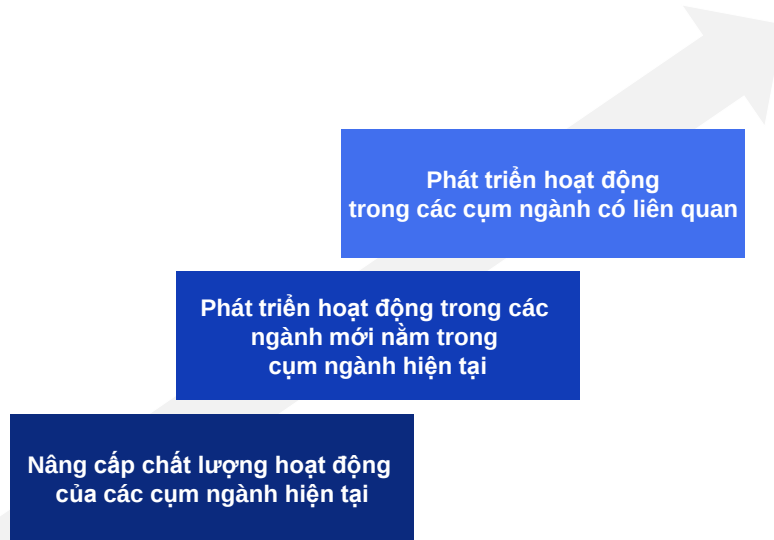
- Cụm ngành là khuôn khổ để **tổ chức thực hiện** các chính sách công và đầu tư công nhằm phát triển kinh tế

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

56

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Cụm ngành, Tăng trưởng và Đa dạng hoá

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

57

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Tạo dựng nền tảng để nâng cao năng suất

Các kiến nghị cụ thể về Thể chế

- Quy trình chính sách
 - Thành lập một cơ quan trung ương về **Đánh giá tác động chính sách (RIA)** nhằm rà soát và đánh giá tất cả các luật, quy định hiện hành và sẽ ban hành
 - Thiết lập một **cơ chế chính thức** để các dự thảo luật và quy định bắt buộc phải tham vấn công khai với các chủ thể có liên quan
 - Xây dựng một **quy trình lên kế hoạch ngân sách trung hạn** gắn với quá trình xây dựng luật và chính sách
- Năng lực khu vực công
 - Thành lập **Bộ phận Nghiên cứu Chính sách của Thủ tướng**
 - Thực hiện triệt để **chống tham nhũng**
 - Rà soát lại **hệ thống đào tạo công chức viên chức** hiện tại, thí điểm trước tại một số cơ quan
 - Xây dựng **một chương trình cải cách bộ máy hành chính công vụ** toàn diện thông qua hiện đại hóa cơ cấu tổ chức và thực tiễn quản trị nhân lực, bao gồm cả các giải pháp về tuyển dụng, trả lương và đề bạt, v.v.

Vietnam Competitiveness 20101130 - v4 Tues Nov 16 PM

58

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Quá trình Phát triển Kinh tế

Chuyển đổi về Vai trò và Trách nhiệm

Mô hình cũ

- **Chính phủ** dẫn dắt phát triển kinh tế thông qua các quyết định chính sách và động lực

Mô hình mới

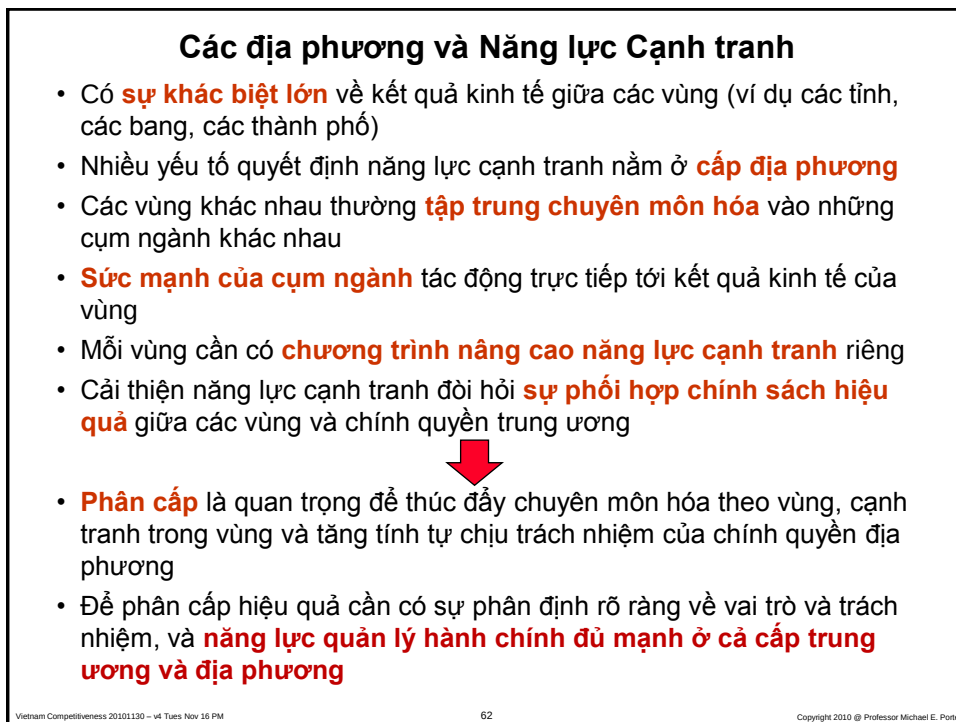
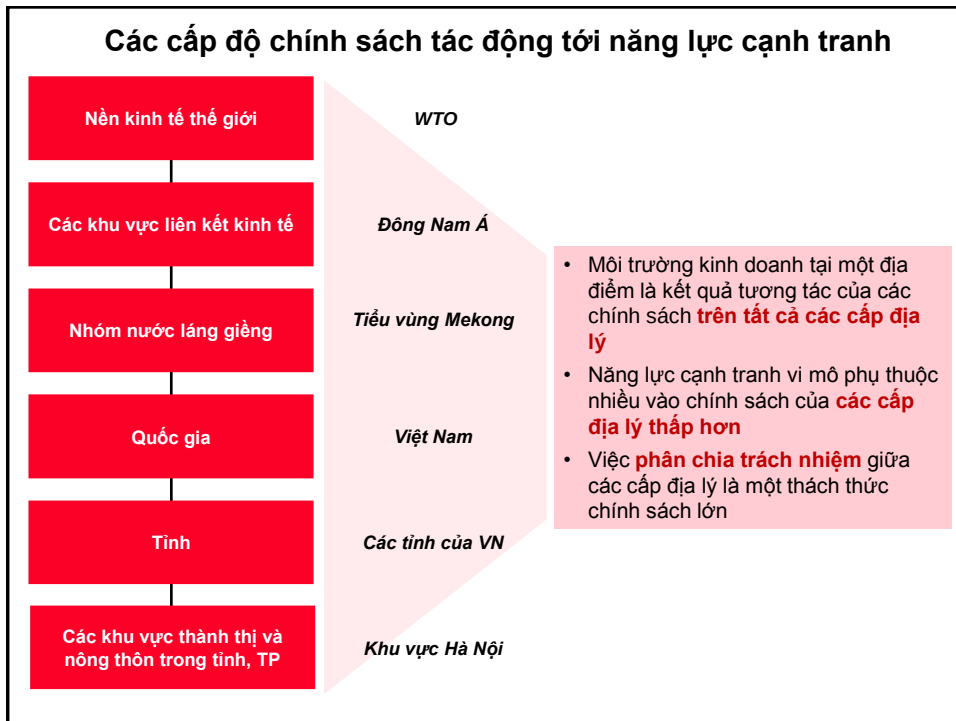
- Phát triển kinh tế là **quá trình phối hợp** giữa chính quyền các cấp, doanh nghiệp, các viện nghiên cứu và cơ sở đào tạo, và các tổ chức tư nhân khác

- Năng lực cạnh tranh là kết quả của cả **quá trình tương tác từ trên xuống và từ dưới lên** trong đó nhiều cá nhân, công ty và các tổ chức đưa ra những quyết định có liên quan

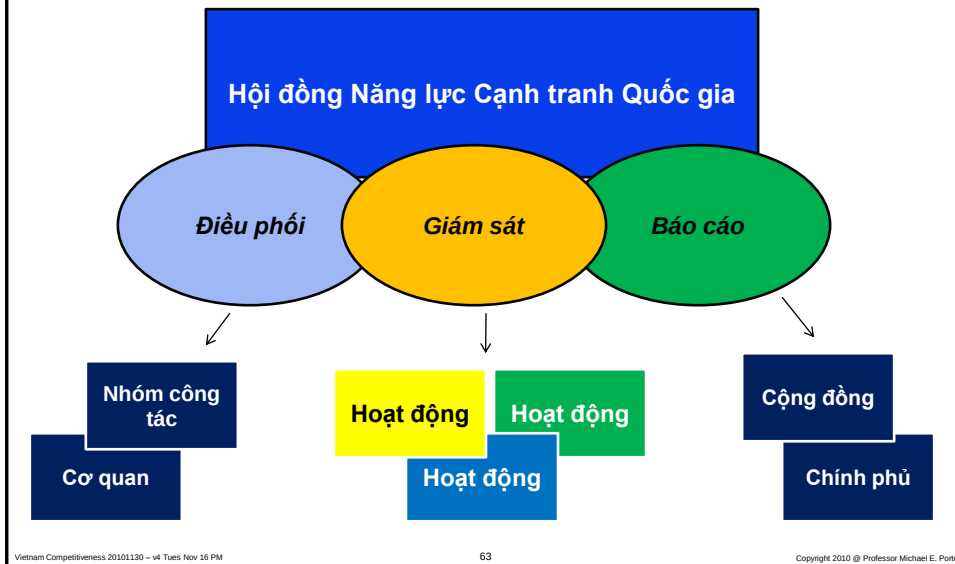
Tạo dựng nền tảng để nâng cao năng suất

Các kiến nghị cụ thể về Thể chế (tiếp theo)

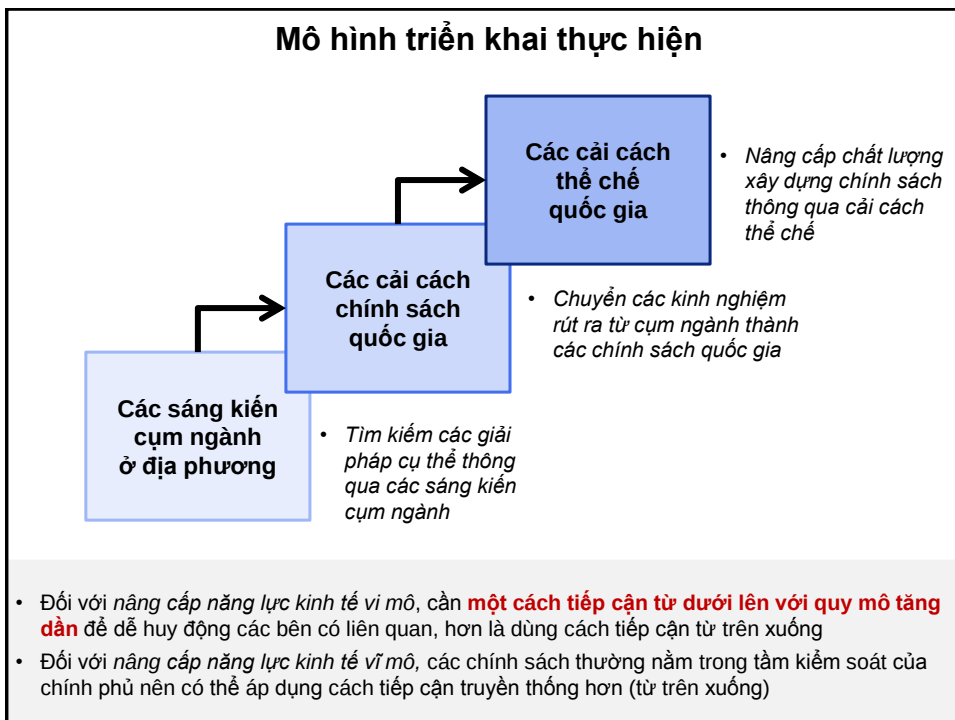
- Chính quyền cấp địa phương
 - Cấp vốn trên cơ sở bình chọn đề án để xây dựng **chiến lược phát triển kinh tế** của các địa phương
 - Xây dựng **hạ tầng kỹ năng và kiến thức** cho phát triển của các địa phương
 - Rà soát lại **cơ cấu phân quyền** hiện nay giữa chính quyền cấp trung ương và địa phương

Tổ chức thực hiện Thành lập một Hội đồng Năng lực Cạnh tranh Quốc gia

Mô hình triển khai thực hiện

Xây dựng một Chiến lược Kinh tế Quốc gia cho Việt Nam

Giá trị mục tiêu quốc gia

- Đây là **vị thế cạnh tranh đặc thù** của Việt Nam nếu xét tới vị trí địa lý, di sản văn hóa, các thế mạnh hiện tại và thế mạnh tiềm năng?
 - Việt Nam có giá trị đặc thù gì với tư cách là điểm đến kinh doanh?
 - Nên hướng tới những cụm ngành và hoạt động nào?
 - Việt Nam đóng vai trò gì đối với các nước bạn, với khu vực và thế giới

Tạo dựng các thế mạnh đặc thù

- Những **yếu tố** nào của **môi trường kinh doanh** là những thế mạnh độc đáo so với các nước bạn?
- Những cụm ngành **hiện tại** và **mới nổi** thể hiện thế mạnh gì của địa phương?

Bắt kịp và duy trì để ngang bằng với các nước bạn

- Những **điểm yếu** nào cần được giải quyết để tháo gỡ các trở ngại và đạt kết quả tương đương với các nước bạn?

- **Xác định ưu tiên và trình tự** là cần thiết cho phát triển kinh tế

Vietnam Competitiveness 2010/1130 – v4 Tues Nov 16 PM

65

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Vai trò của việc xác định giá trị mục tiêu cho quốc gia

- Xác định các giá trị mục tiêu cho quốc gia mình là điều mà mọi người dân Việt nam cần **hướng tới**
- Giá trị mục tiêu là **tín hiệu đối với các công ty** của nước ngoài cũng như trong nước về những **điều kiện và đặc điểm mà họ có thể tìm được tại Việt Nam**
- Giá trị mục tiêu là **tín hiệu đối với các nhà hoạch định chính sách** tại Việt Nam gợi ý những **lĩnh vực quan trọng nhất cần cải thiện** để biến các giá trị này thành hiện thực

Vietnam Competitiveness 2010/1130 – v4 Tues Nov 16 PM

66

Copyright 2010 © Professor Michael E. Porter

Hướng tới một giá trị mục tiêu quốc gia cho Việt Nam

Điều gì là **đặc thù** của Việt Nam?

- Vị trí địa lý
- Dân số
- Di sản ảnh hưởng của Trung Quốc, Châu Âu, Mỹ
- Tài nguyên thiên nhiên
- Vị thế vững chắc trên một số thị trường toàn cầu (giày dép, dệt may, cà phê, thủy sản)
- ...

Điều gì Việt Nam muốn **nhắm tới**?

- Tiếp cận với một thị trường đang lên và với khu vực
- Cơ sở sản xuất thứ hai, ngoài Trung Quốc, của các MNCs
- Hội nhập và tiếp cận với mạng lưới cụm ngành của ASEAN (điện tử, ô tô ..)
- Các cụm ngành mạnh, ở trình độ phát triển cao trong các lĩnh vực như giày dép, dệt may, cà phê, thủy sản...
- ...

Thách thức về năng lực cạnh tranh của Việt Nam: Từ mong muốn tới hành động

**Khai thác các
lợi thế so sánh
sẵn có**

**Tạo dựng các
lợi thế cạnh tranh
mới**

*Chi phí lao động thấp
Tài nguyên thiên nhiên*

Năng suất